

Σημειολογικά σε ότι αφορά τον γραπτό λόγο, αυτόν «που μένει» (κατά το λατινικό *scripta manent*) και έτσι μας υπενθυμίζει τι λέγανε κάποτε και πόσο εύκολα τα ξεχάσανε όλα αυτά που λέγανε, σημειολογικά, ένας τίτλος μπορεί να αναδείξει το περιεχόμενο ενός άρθρου και αντίστροφα οι κυρίαρχες σκέψεις ενός προβληματισμού μπορούν να συνοψισθούν σε έναν τίτλο.

Σήμερα το πρόβλημά μου δεν εξαντλείται στη δύναμη ή τις αδυναμίες του γραπτού λόγου αλλά επικεντρώνεται στην απίστευτη δύναμη του ανελέητου τηλεοπτικού φακού που απογυμνώνει και τον πλέον καλά «καλυμμένο άρχοντα ή πρωταγωνιστή» οποιουδήποτε παλκοσένικου.

Στην εποχή της εικόνας και των παρελκόμενων της εικονικής πραγματικότητας που δημιουργεί η ψηφιακή επικοινωνία με κυρίαρχο μέσο την τηλεόραση μπορεί κανείς να μαγνητοσκοπήσει και να αναλύσει

καρέ-καρέ κάθε κίνηση, κάθε σύσπαση μυών του προσώπου, κάθε μικρή ή μεγάλη κίνηση στο σώμα και τα άκρα εκείνου ή εκείνης που εκτίθεται στον ανελέητο τηλεοπτικό φακό.

Καθώς «φουντώνει» η εκλογική αναμέτρηση και θα βλέπουμε τους Αρχηγούς Κομμάτων και τους υποψηφίους βουλευτές σε τηλεοπτικές Αντιπαραθέσεις (μάλλον ΔΕΝ θα έχουμε debate ανάμεσα στους δύο

πρωταγωνιστές για την «πρωτιά» στις εκλογές της 17^{ης} Ιουνίου) θεώρησα ότι θα είναι χρήσιμο να αναφερθώ στη γλώσσα του σώματος για να αποκτήσουν οι αναγνώστες και αναγνώστριες του blog μερικές, έστω

στοιχειώδεις, γνώσεις για να κρίνουν τους δύο πολιτικούς αρχηγούς στην τηλεοπτική τους αντιπαράθεση.

Όταν αποκτήσουμε μερικές γνώσεις παρακολουθώντας γνωστά μας πρόσωπα του πολιτικού παλκοσένικου ή της τηλεοπτικής δημοσιογραφίας αλλά και της προσωπικής μας καθημερινότητας γίνεται ελκυστικά πολύ

γαργαλιστική η ανάγκη να προσδιορισθεί από την γλώσσα του σώματός τους και η απόσταση ανάμεσα σε αυτά που λέει το στόμα τους και αυτά που λέει το...σώμα τους.

Η «μη λεκτική επικοινωνία» στους ανθρώπους, δηλαδή η γλώσσα του σώματος, (όπου μαθαίνουμε να κωδικοποιούμε και να αποκωδικοποιούμε νοήματα) μοιάζει να έχει έλθει στην επιφάνεια από τον Δαρβίνο αλλά στην εποχή μας την έκανε παγκοσμίως γνωστή το σχετικό βιβλίο του Julius Fast.

Στο βιβλίο του που δημοσιεύθηκε σε δεκάδες γλώσσες εκτός της Αγγλικής ο Fast διατείνεται ότι ο καθένας και η καθεμιά μας έχουμε συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο με τη γλώσσα του σώματος εκφράζουμε τις στάσεις και τα συναισθήματά μας απέναντι σε πρόσωπα ή καταστάσεις.

Οι υποστηρικτές της μη-λεκτικής επικοινωνίας, δηλαδή της γλώσσας του σώματος, (με κινήσεις του σώματος, των χεριών και μυϊκές συσπάσεις του προσώπου) υπολογίζουν ότι κάθε μέρα συγγενικά, φιλικά και άλλα πρόσωπα με τα οποία έχουμε συναλλαγές μας λένε περίπου 200 φορές ψέματα και καθώς ίσως και εμείς λέμε άλλα τόσα, προκύπτει το στατιστικό στοιχείο ότι στην καθημερινή μας επικοινωνία με τους συνανθρώπους μας βρισκόμαστε αντιμέτωποι κατά μέσο όρο με 1 ψέμα κάθε πέντε λεπτά της ώρας!...

Αυτά, φυσικά, ισχύουν για όλους εμάς, τους αποκαλούμενους «κοινούς θνητούς» αλλά δεν γνωρίζουμε ακόμη ποιες είναι οι επιδόσεις των πολιτικῶν μας στην...ψευδολογία.

Ο Αμερικανός συνάδελφος Paul Ekman και άλλοι ερευνητές της γλώσσας του σώματος διατείνονται ότι μπορούμε με απλές παρατηρήσεις να εκτιμήσουμε πότε μας λένε ψέματα ή πότε μας κρύβουν την αλήθεια. Αν θυμηθούμε συγκεκριμένα παραδείγματα πολιτικῶν ανδρῶν ἴσως βοηθηθούμε να κατανοήσουμε τη δική τους γλώσσα του σώματος. Οι υποστηρικτές της σημασίας και χρησιμότητας της γλώσσας του σώματος ἔχουν κωδικοποιήσει κάποιες απλές αλλά εμφανείς κινήσεις σώματος ἢ προσώπου που λένε πολλά περισσότερα ἀπὸ αὐτά που με λόγια μας μεταφέρουν οι πομποὶ που βρίσκονται ἀπέναντί μας.

Για παράδειγμα ἡ κίνηση ενός μόνο ὤμου είναι σαφής ἔνδειξη ὅτι το

ἄτομο δεν λέει την αλήθεια, ἐνῶ επαναλαμβανόμενες κινήσεις, ὅπως, το ξύσιμο της μύτης, το παίξιμο των μαλλιών, το κτύπημα του ποδιού ἔχουν αυξητική τάση ὅταν το ἄτομο είναι νευρικό και ἴσως αποτελοῦν προσπάθειες ἀπόκρυψης ἐκφράσεων του προσώπου που θα πρόδιδαν τα πραγματικά αἰσθήματα.

Επιπρόσθετα, μία κίνηση που δίνει ἔμφαση στην ομιλία του προσώπου ἔχει αυξητική τάση ευθέως ἀνάλογη με την υποκειμενική συναισθηματική κατάσταση του ατόμου.

Λιγοστές τέτοιες κινήσεις (χεριῶν ἢ δακτύλων) ἴσως υποδηλώνουν ὅτι το ἄτομο μεταφέρει ψευδῆ συναισθήματα.

Πολλές και συχνές ἔντονες κινήσεις των χεριῶν κάθετα και ὀριζόντια μοιάζει να αποτελοῦν προσπάθεια μεταφοράς της προσοχής του ακροατῆ στα προτεταμένα χέρια για ἀποφυγή ἐντοπισμοῦ ἐκφράσεων του προσώπου που μπορεί να ἐντοπισθεῖ ὅτι υποδηλώνουν πως ο ομιλητῆς ψεύδεται.

Τελικά, μικρὸ-ἐκφράσεις σε μυϊκές συσπάσεις του προσώπου διάρκειας 1/4 του δευτερόλεπτου που καλύπτονται ἀμέσως ἀπὸ ἓνα δῆθεν χαμόγελο, αν και ἐντοπίζονται

πολύ δύσκολα αποτελούν σαφή δείγματα ότι το άτομο κρύβει κάποια αλήθεια, ή δεν θέλει να εκφράσει τα πραγματικά του συναισθήματα.

Στην επικοινωνία με τη γλώσσα του σώματος το στόμα και τα χείλη, τα φρύδια και τα μάτια έχουν το καθένα το δικό τους ρόλο στην επικοινωνία μας με άλλα πρόσωπα.

Έτσι, το τράβηγμα των χειλιών και η επικέντρωση σε ένα σημείο του στόματος μεταφέρει νοήματα όπως νοήματα μεταφέρουν και οι κινήσεις των φρυδιών μαζί με τις συσπάσεις του μετώπου μας.

Στην παγκόσμια και ελληνική λογοτεχνία τα μάτια είναι «καθρέπτης της ψυχής μας» ενώ το βλέμμα σε σχέση ευθέως ανάλογη με τα συναισθήματα που προσπαθούμε να μεταφέρουμε στους απέναντι μπορεί να είναι παγερό, γεμάτο κατανόηση, ειρωνικό ή και διαπεραστικό.

Στη λογοτεχνία γίνονται συχνές αναφορές σε μάτια βυθισμένα στη μελαγχολία ή σε άλλα που γελούν και ακτινοβολούν, ή και σε μάτια που είναι γεμάτα φως.

Ο Ισπανός φιλόσοφος Jose Ortega Y Gasset έχει σημειώσει ότι τα μάτια μας, με τα βλέφαρα και τα φρύδια, αποτελούν ολόκληρο θεατρικό σκηνικό όπου καθημερινά διαδραματίζονται κωμωδίες και δράματα.

Από ψυχολογικές έρευνες γνωρίζουμε ότι όταν βλέπουμε κάτι ευχάριστο οι κόρες των ματιών μας διαστέλλονται για να εισπράξουμε όσο το δυνατόν περισσότερο και εντονότερα το ευχάριστο ερέθισμα, ενώ όταν βλέπουμε κάτι δυσάρεστο συστέλλονται ώστε να περιορισθεί στο ελάχιστο η εισπράξη του ανεπιθύμητου ερεθίσματος.

Ελπίζω, χρησιμοποιώντας τα παραπάνω, να προκύψουν κάποιοι λόγοι για να διασκεδάσετε, να χαμογελάσετε λίγο, και έτσι να ξεχάσετε προσωρινά την οδυνηρή και ανυπόφορα διογκούμενη ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ μας πραγματικότητα στην οποία ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ και ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ κάνουν αναφορές αλλά ΔΕΝ συμμετέχουν σε αυτήν!...

Του Καθηγητή Γιώργου Πιπερόπουλου